

Notat

Til Stortingets justiskomite
Fra Den Norske Advokatforening, ved Berit Reiss-Andersen (leder)
Dato 16.02.2009
Docsnr. #77315v1
Emne **Innspill til Stortingets justiskomite - Ot.prp. nr. 22 (2008-2009)**

Innledning

Advokatforeningen støtter reformarbeidet med straffeloven. Dagens straffelov er moden for opprydning og forenkling. Vi støtter også mange av de materielle endringsforslagene. Vi viser til våre øvrige høringsuttalelser.

Advokatforeningen mener at minstestrafene bør fjernes.

- Det foreslås i Ot.prp. nr 22 å heve minstestrafen for visse former for voldtekt til fengsel i tre år. Bakgrunnen er å signalisere et høyere straffenivå i slike saker. Advokatforeningen er ikke i mot et straffenivå som gjenspeiler straffverdigheten i slike saker, men mener at bestemmelser om minstestraf er uhensiktsmessige og har uheldige bieffekter.
- Domstolens oppgave ved straffutmålingsbeslutninger er å gjøre konkrete, skjønnsmessige vurderinger av straffverdigheten i det enkelte lovbrudd. Bruk av minstestraf gir ikke retten tilstrekkelig handlingsrom for riktig vurdering av spesielle tilfelle.
- Det er vanskelig å forutse alle relevante omstendigheter som kan gjøre seg gjeldende ved en straffutmåling. Adgangen til å ta hensyn til det mangfoldet av omstendigheter som livet byr på, sikres først hvis man ikke har tvingende minstestraf.
- Det er et viktig prinsipp at Stortinget angir straffutmålingsnivået og domstolen foretar den konkrete straffutmåling. Minstestraf griper for langt inn i domstolenes oppgaver.
- Historisk erfaring viser at minstestraf øker risikoen for påtaleunntatelser, uriktige frifinnelser, eller henføring under mildere straffebud. Påtalemyndighet og domstol vegrer seg mot å illegge tiltalte en strengere straff enn det en konkret vurdering tilsier.
- Norge har blitt kritisert av FNs kvinnekommisjon for lavt antall domfellelser og mange henleggelses i voldtektssaker. Forslaget vil kunne øke grunnlaget for denne kritikken. Det er viktigere å få flere domfellelser enn strengere dommer.

- Regjeringen ønsker å skjerpe straffenivået for blant annet drap og seksuallovbrudd. Dette kan gjennomføres med andre virkemidler. Ot.prp. nr 22 er usedvanlig tydelig på hvor straffenivået skal ligge, og denne fremgangsmåten bør ha den ønskede effekt på domstolenes praksis.
- Minstestraff i de få tilfellene som er foreslått, skaper et uheldig avvik i strafferammesystemet. Hvis strafferammesystemet først opererer med minstestraffer, kan det virke tilfeldig at ikke andre svært alvorlige lovbrudd med høy strafferamme også gis en minstestraff. Avhengig av hva som er "in" i tiden å slå ned på, vil det oppstå et press for å innføre minstestraffer også i forhold til andre straffebud.
- Minstestraffer er, så vidt oss bekjent, ikke anbefalt av noen ekspertorganer. Straffelovkommisjonen har i NOU 2002:4 frarådet bruk av de fleste minstestraffer.

Et balansert straffenivå

- Lovbrudd må graderes konsekvent i henhold til hvilke verdier de krenker. Dette bør utløse en viktig verdidebatt i samfunnet som helhet.
- Reformen av straffeloven er en god anledning til å se de enkelte straffebud i sammenheng og harmonisere straffutmålingen i ulike saker.
- Advokatforeningen vil i den forbindelse peke på at straffenivået for narkotikakriminalitet synes å ha havnet i ubalanse i forhold til annen kriminalitet. For eksempel vises det til at innførsel, og omsetning av hasj kan straffes med fengsel inntil 21 år, mens voldtekt straffes med inntil 10 år og 15 år ved samleie. Omsetning av hasj er basert på frivillig samhandel mellom kjøper og selger. Seksuallovbrudd er blant de groveste og mest skadelige integritetskrenkelser man kjenner til.
- Straffenivået bør reflektere hvordan man vurderer straffverdigheten av ulike forbrytelser, for eksempel narkotika versus seksuallovbrudd. Det er Advokatforeningens syn at narkotikaforbrytelsene generelt ligger på et for høyt nivå ved denne sammenligningen.